

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 5 (800) ● Чацвер, 11 лютага 1971 г. ● Цана 2 кап. ● Год выдання XXIV

ПЛАНЫ— У ЖЫЦЦЁ

Красамоўна сведчаць аб усенародным працоўным уздыме поспехі перадз'ездаўскага спарборніцтва на заводах і фабрыках, на калгасных і саўгасных палях, у лабараторыях і аўдыторыях навучальных устаноў.

Ва ўніверсітэце праведзены нарады камсамольскага і прафсаюзнага актываў, прысвечаныя дастойнай падрыхтоўцы да з'езда. З кастрычніка мінулага года па плану камітэта камсамола арганізуюцца сустрэчы з ветэранамі Камуністычнай партыі. Першакурснікі ўсіх факультэтаў робяць экскурсіі ў Дом-музей І з'езда РСДРП, музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Намечаны экскурсіі на месцы партызанскага падполля часоў Вялікай Айчыннай вайны, выезды ў Хатынь і да Кургана Славы.

На ўсіх факультэтах ідзе спарборніцтва вучэбных груп за права называцца лепшымі.

У гэтым месяцы на факультэтах будуць аформлены фотастэнды «Партыя і камсамол» і фотавыстаўкі «Камсамол універсітэта — рэспубліцы». У перадз'ездаўскія дні пройдзе фестываль патрыятычнай песні, адбудзецца навуковая канферэнцыя па праблемах гісторыі КПСС, КПБ і міжнароднага маладзёжнага руху.

Вялікую работу праводзяць спартыўныя калектывы факультэтаў. У перыяд зімовых канікул 24 атрады зрабілі агітпаходы па Беларусі. Студэнты ўніверсітэта бабывалі ў Брэсце, у Гродзенскай, Віцебскай і іншых абласцях рэспублікі, у Бярэзінскім запаведніку. Іх маршруты праляглі праз населеныя пункты калгасаў і саўгасаў. Для сельскіх працаўнікоў і вучнёўскай моладзі прагучалі лекцыі, рабаты выступілі з канцэртамі мастацкай самадзейнасці.

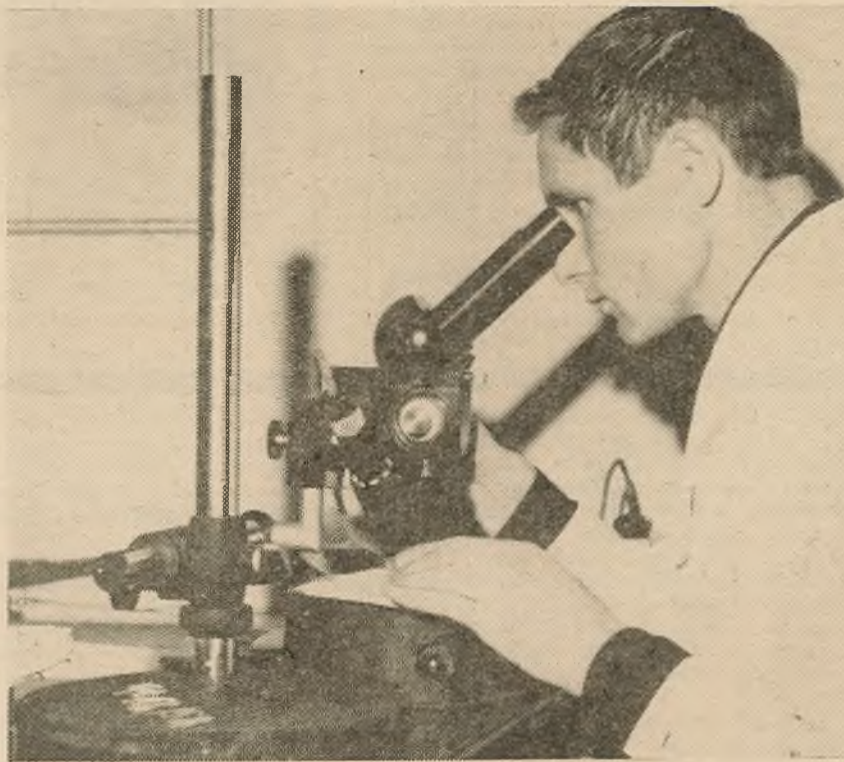
Камсамольцы ўніверсітэта паспяхова ажыццяўляюць намечаныя планы і рыхтуюць дастойную сустрэчу XXIV з'езду ленинскай партыі.

І. КАШАРОЎСКІ.

18 лютага а 15-й гадзіне ў актавай зале адбудуцца заняткі кіруючых работнікаў, партыйнага, прафсаюзнага і камсамольскага актыву ўніверсітэта. З лекцыяй на гэтую «Службовая зтыка» выступіць доктар юрыдычных навук прафесар А. В. Дулаў.

На кафедры фізічнай географіі замежных краін многа ўвагі ўдзяляецца вывучэнню азёр Беларусі.

На здымку Г. Марозава вы бачыце маладшага навуковага супрацоўніка лабараторыі азёрнагаўства П. І. Бурдыну за чарговымі даследаваннямі.

ВЫНІКІ — ПА ПРАЦЫ

Небывальным працоўным і палітычным уздымам сустрэкаюць савецкія людзі XXIV з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. З усіх канцоў нашай вялікай Радзімы ідуць усё новыя і новыя весткі аб выдатных перамогах нашага народа ў будаўніцтве камунізма.

Калектывы факультэта журналістыкі, ідучы на сустрэчу XXIV з'езду КПСС, XXVII з'езду КПБ і 50-годдзю ўніверсітэта, узяў на сябе канкрэтныя сацыялістычныя абавязальствы: значна палепшыць вучэбную, навуковую і палітыка-выхаваўчую работу, дабіцца новых поспехаў у падрыхтоўцы высокакваліфікаваных журналістаў — ідэйных байцоў партыі.

Узятыя абавязальствы намі з поспехам выконваюцца. Аб гэтым красамоўна сведчаць вынікі зімовай экзаменацыйнай сесіі. Дастаткова сказаць, што з усіх студэнтаў факультэта, здаваўшых экзамены, толькі адзін чалавек атрымаў незадавальняючую ацэнку. 30 працэнтаў студэн-

таў факультэта здалі сесію толькі на выдатна, 49 — на выдатна і добра і каля 21 — на здавальняюча.

Радуе і тое, што студэнты першага курса паспяхова вытрымалі выпрабаванне. Ім патрэбна было здаць два экзамены і 5 залікаў. Усе 80 студэнтаў з'явіліся на экзамены. З іх 12 атрымалі толькі выдатныя адзнакі, 33 — выдатныя і добрыя і 35 — добрыя і здавальняючыя.

Першае месца па выніках сесіі займаюць студэнты II курса. Усяго тут здавала сесію 85 чалавек. Здалі ўсе прадметы выдатна 12 чалавек, выдатна і добра — 44, добра і здавальняюча — 28 чалавек. Другое месца займае III курс. Тут удзельнічала ў сесіі 62 студэнты. Здалі ўсе прадметы на выдатна — 3; на выдатна і добра — 33, 26 студэнтаў атрымалі добрыя і здавальняючыя адзнакі.

Радуюць поспехі студэнтаў па грамадскіх дысцыплінах. На першым курсе ўсе студэнты атрымалі залік па гісторыі КПСС,

другакурснікі здавалі экзамен па гэтаму прадмету. З 84 чалавек здалі на выдатна 21, 46 — на добра, толькі 17 — на здавальняюча. Студэнты III курса здавалі марксісцка-ленінскую філасофію. З 64 здаваўшых атрымалі выдатна 25 чалавек, добра — 27, і веды 12-ці ацэнены здавальняючымі адзнакамі. На IV курсе студэнты атрымалі экзамен па палітычнай эканоміі. З 79 здаваўшых выдатныя веды паказалі 15 чалавек, 40 — добрыя, здавальняючыя — 23 і незадавальняючыя — 1.

Кожная сесія — гэта вынік напружанай работы ўсяго калектыву факультэта. Асабліва была яна напружанай у перадз'ездаўскі год. З першых жа дзён семестра дэканат, партыйнае бюро, кафедры, камсамольскія і прафсаюзныя арганізацыі журналістыкі звярнулі асаблівую ўвагу на наладжанне дысцыпліны, паляпшэнне вучэбнай і выхаваўчай работы сярод студэнтаў. Акрамя журналаў наведвання лекцыяй, на кожную групу быў заведзен асобны

сшытак, у якім адзначалася наведванне кожным студэнтам групы лекцыяй, практычным заняткам. Пры гэтым выкладчыкі распісваліся ў сшытках за правільнасць уліку. Тут жа выстаўляліся адзнакі за практычныя заняткі. Дэканат і кафедры выклікалі студэнтаў, якія нядабайна адносіліся да вучобы. Значна палепшыўся кантроль за самастойнай работай студэнтаў.

Адразу пасля таго, як стала вядома аб тэрміне адкрыцця XXIV з'езду КПСС і XXVII з'езду КПБ, дэканатам, партбюро, кафедрам, камсамольскімі і прафсаюзнымі арганізацыямі былі выпрацаваны канкрэтныя абавязальствы ў гонар з'езда і даведзены да кожнага выкладчыка, кожнага студэнта. Быў наладжан строгі кантроль за выкананнем гэтых абавязальстваў. Гэтакім пытанню былі прысвечаны партыйны сход, вучоны савет факультэта, камсамольскі сход. На сходах і вучоным саветах абмяркоўваліся вынікі правяраў выканання сацыялістычных абавяз-

Трэці год пад старшынствам рэктара акадэміка А. Н. Сеўчанкі ва ўніверсітэце працуе аддзяленне таварыства саўвядальнасці і дружбы. На днях адбылося чарговае пасяджэнне праўлення, на якім саправаздачай аб рабоце за 1970 год выступіў намеснік старшыні праўлення дацэнт Д. Б. Мельцар.

Актыўны ўдзел у абмеркаванні даклада прынялі прафесар А. Я. Супрун, дацэнты Н. С. Гілевіч, В. М. Цімафеева, А. А. Галаўко, сакратар камітэта камсамола БДУ В. І. Пракошын, загадчык аддзела зарубежных сувязей С. С. Бульчоў, дырэктар бібліятэкі І. У. Арэховская.

Намечана праграма работ аддзялення таварыства на 1971 год.

цельстваў, крытыкаваліся студэнты і выкладчыкі, якія не ўсё яшчэ рабілі для ажыццяўлення сацыялістычных абавязальстваў.

Мы дабіліся значнага паляпшэння насценнага друку. На старонках газет курсавых, а таксама факультэцкай паўней стала адлюстроўвацца жыццё факультэта. Рэзкай крытыцы падвяргаліся тыя студэнты, якія парухалі дысцыпліну, рабілі амаральныя ўчынкі. Усё гэта дало плённыя вынікі. Мы ганарымся такімі студэнтамі, як М. Толцік, В. Шмырына, І. Асінскі, В. Гурын, У. Трусаў, І. Гарніна, М. Дым.

Задача дэканата, кафедры, партыйнай і камсамольскай арганізацыі — замацаваць дасягнутыя поспехі і яшчэ вышэй узняць узровень усёй вучэбнай, навуковай і палітыка-выхаваўчай работы.

Р. БУЛАЦКІ,
дэкан факультэта
журналістыкі, дацэнт.

На здымку: першую лекцыю ў другім семестры па гісторыі мастацтваў чытае для студэнтаў чацвёртага курса факультэта журналістыкі Уладзімір Андрэевіч Бойна.

Фота Д. Чаховіча.

ПАЕЗДКІ, СУСТРЭЧЫ, ЭКСКУРСІІ...

Добра прайшлі зімовыя каникулы ў нашых студэнтаў. Многія з іх адпачылі ў інтэрнацыянальным спартыўна-аздаравленчым лагеры на базе пансіяната ЦК ЛКСМБ «Юнацтва» ля Заслаўскага вадасховішча, у доме адпачынку «Нарач», у санаторыях. Праўда, аматарам лыжных спаборніцтваў не пашанцавала — надвор'е стаяла надзвычай цёплае. Але ўсе захапляліся маляўнічым беларускім пейзажам, зімовым лесам, набраліся новых сіл на ўлонні беларускай прыроды. Толькі ў інтэрнацыянальным лагеры «Юнацтва», дзе для студэнтаў было арганізавана шмат цікавых сустрэч са знатнымі людзьмі, спартыўнымі спаборніцтваў, вечароў інтэрнацыянальнай дружбы, адпачывала каля

80 савецкіх і в'етнамскіх юнакоў і дзяўчат з БДУ, якія вучацца на падрыхтоўчым, фізічным, матэматычным і хімічным факультэтах. Разам з імі адпачывалі і студэнты Беларускага політэхнічнага, медыцынскага інстытутаў, педагагічнага інстытута замежных моў і іншых навучальных устаноў беларускай сталіцы.

Цікава прайшлі каникулы і ў тых, хто застаўся ў горадзе. В'етнамскія студэнты падрыхтоўчага факультэта універсітэта пабывалі на экскурсіях на кінастудыі «Беларусьфільм», на Мінскім гадзінніковым заводзе, у літаратурных музеях народных паэтаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа. Яны наведалі музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Запомняцца ім і цёп-

лы сустрэчы з маладымі рабочымі, студэнтамі, вучнямі сярэдніх школ.

А вось група в'етнамскіх студэнтаў фізічнага, матэматычнага і хімічнага факультэтаў (усяго 18 чалавек) на чале з супрацоўнікам дэканата па навучанню замежных студэнтаў, стажораў і аспірантаў С. Е. Запартыным і выкладчыцай рускай мовы Г. А. Берзін пабывала ў горадзе-героі на Неве — Ленінградзе. Незабыўныя ўражанні пакінулі ў іх крэйсер «Аўрора», Эрмітаж, Рускі музей, Ісакіевскі сабор і іншыя памятныя мясціны велічнага горада. Пабывалі яны і ў Смольным, і ў Разліве, наведалі леныградскія тэатры.

А ў Мінску на зімовых каникулах было ня мала гасцей. Да нас ва

універсітэт прыезджалі групы замежных студэнтаў з Кубанскага сельскагаспадарчага інстытута і з Львоўскага дзяржаўнага медыцынскага інстытута. Гэта юнакі і дзяўчаты з В'етнама, з Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі, з Кеніі, Судана, Сенегала, Лівана, Малі, Сірыйскай Арабскай Рэспублікі і іншых краін Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі. Яны азнаёміліся з гісторыяй нашага універсітэта, наведалі вылічальны цэнтр, гістарычны і заалагічны музеі. Захапляліся яны і прыгажосцю беларускай сталіцы, яе гасціннымі жыхарамі.

Госці з Краснадара і Львова пазнаёміліся з гісторыка-рэвалюцыйнымі мясцінамі горада, з месцамі партыйнага і камсамольскага падполля ў гады Вялікай Ай-

чынай вайны, пабывалі на ВДНГ БССР, у сталічных музеях і на прадпрыемствах — гадзінніковым заводзе і камвольным камбінаце. Зрабілі госці і экскурсійную паездку ў вёску-мемарыял Хатынь і да Кургана Славы, што пад Мінскам.

— Мы задаволены, што свае зімовыя каникулы правялі ў такім горадзе, як наш слаўны, цудоўны Мінск, — сказаў на развітанне суданскі студэнт Кубанскага сельскагаспадарчага інстытута Абдэль Азім Ахмед Махмуд, выказваючы думку ўсіх сваіх таварышаў. — Для нас вялікі гонар, што мы былі гасцямі ардэнаноснага універсітэта, які носіць імя вялікага Леніна. Мы ўдзячны ўсім за гасцінны і цёплы прыём. Нам спадабалася універсітэт, беларуская сталіца і яе жыхары, простыя і шчырыя савецкія людзі.

У. ГАЛАЙША.

Спорт

● 30—31 студзеня ў Брэсце праходзіла зімовае першынство рэспублікі сярод вну па лёгкай атлетыцы. Наша каманда ў гэтых спаборніцтвах заняла II месца, прапусціўшы наперад толькі прадстаўнікоў Інстытута фізічнай культуры. Удачна выступілі Валянціна Бяляева (4 курс хіміка), якая ў бегу на дыстанцыі 300 м заняла II месца, Барыс Лютарэвіч (2 курс фізфака) заняў таксама II месца на дыстанцыі 60 м і Аляксандр Глыбоўскі (5 курс юрфака) заняў II месца ў прыжках з шастом. Гэта дало магчымасць нашай камандзе выехаць у Маскву на спаборніцтва на прызы зімовых каникул.

М. ЖАУНЕРКА,
ст. выкладчык.

● З 30 студзеня па 1 лютага ў Мінску праходзіла асабіста-каманднае першынство Беларускага СДСТ «Буравеснік» па класічнай барацьбе ў праграме круглагадавой спартакіяды. На трох дыванах політэхнічнага інстытута змагаліся прадстаўнікі 15 вышэйшых навучальных устаноў рэспублікі. Асноўная барацьба за прызавыя месцы разгарнулася паміж камандамі РТІ, ІФК, БПІ і БДУ.

У парадку вагавых катэгорый месцы размеркаваліся наступным чынам. У вазе 48 кг студэнт нашага універсітэта Нгуен Нгок Куэ ў трох сустрэчах атрымаў чыстыя перамогі і толькі ў адной схватцы прайграў па балах вопытнаму барцу з Інстытута фізічнай культуры А. Казураву і заняў другое прызавае месца. Трэцяе месца заняў таксама прадстаўнік універсітэта студэнт I курса факультэта прыкладнай матэматыкі А. Канаў.

На прызавыя месцы выйшлі Э. Шпігельман (5 курс матфака), В. Фралоў (5 курс юрфака), В. М. Фефелаў (ст. выкладчык фізвыхавання і спорту, майстар спорту міжнароднага класа).

У агульнакамандным першынстве месцы размеркаваліся наступным чынам: I — РТІ (130 ачкоў), II — БПІ (116), III — ІФК (111), IV — БДУ (95), V — ГДУ (78).

Ф. УЛАДЗІМІРАЎ.

НАШ КАЛЯНДАР

3 ДАУНЯГА часу навучаюцца цікавіліся праблемай слова, яго значэннем і паходжаннем. Не абмінула яна і беларускіх лексікографіў. Збор лексікі беларускай мовы праводзіўся ў большасці выпадкова, у сувязі з неабходнасцю растлумачыць шматлікія малазразумелыя словы іншамоўнага паходжання, што сустракаліся ў розных творах і дакументах, напісаных на тэрыторыі Беларусі стара-славянскай і старажытнарускай мовамі.

Доўгі час Беларусь не ведала тлумачальных слоўнікаў. З найбольш ранніх збораў, дзе ў параўнаўча немаля колькасці сустракаюцца і словы з беларускай мовы, навучаюцца ведае так званы «Лексис» вядомага вучонага-філолага другой палавіны XVI ст. Лаўрэнція Зізанія. Гэты слоўнік змяшчаў больш 600 слоў, якія трывала ўвайшлі ў актыўны слоўнік беларускай мовы нашага часу.

У далейшым зборам і распрацоўкай слоўнікаў займаліся Памва - Берында, П. Жыццэцкі, Ф. Шымкевіч, А. Кіркор, С. Сакалоў. Але, бясспрэчна, найбольшы

ўклад у гэтую галіну ўнёс Іван Іванавіч Насовіч. Першы зборнік і папулярны затар творчасці беларускага народа, ён каля 30 год жыцця прысвяціў збору фальклору і матэрыялаў для слоўніка.

Цікаваць Насовіча да вы-

сікаграфіі, ён значна адрозніваўся ад прац другіх аўтараў у гэтай галіне.

У слоўніку сабрана больш 30 тысяч слоў. Асноўную частку лексікі складаюць словы жывой беларускай народнай мовы. Аўтар сам вельмі многа ездзіў па

літаратуры, з этнаграфічных запісаў.

Акрамя ўласна беларускай лексікі, Насовіч у слоўніку вялікую ўвагу ўдзяляе запазычаным тым ці іншым шляхам словам (з польскай, рускай, украінскай моў). Але гэтым абмежа-

(у прыватнасці — лік, склон, род, стан, трыванне і інш.).

Нягледзячы на некаторыя недахопы (засмечанасць словамі, узятымі з жаргону шляхты, і адсутнасць многіх беларускіх слоў, агульных з рускімі і украінскімі), «Словарь белорусского наречия» мае навуковую каштоўнасць і ў цяперашні час. Іменна на аснове «Словаря белорусского наречия» ў далейшым выйшлі «Руска-беларускія слоўнікі» пад рэдакцыяй А. Александровіча і калектыву навуковых супрацоўнікаў Акадэміі навук БССР пад кіраўніцтвам Я. Коласа, К. Крапівы і П. Глебкі.

Варта напаміць, што за свой тлумачальны слоўнік І. І. Насовіч быў удастоен прэміі Акадэміі навук. І пакуль што гэты слоўнік па сваёй паўнаце і шырокаму ахопу лексікі стаіць на першым месцы.

100 гадоў прайшло з дня выхаду «Словаря белорусского наречия», а ён усё яшчэ толькі адзіны. І тут ужо проста нельга не выказаць папрок сучаснай беларускай лексікаграфіі.

М. ПРЫГОДЗІЧ,
студэнт філалагічнага факультэта.

БЕЛАРУСКІ ДАЛЬ

вучэння беларускай народнай творчасці была звязана з актывізацыяй дэмакратычнага руху ў Беларусі.

Перагортаем слоўнік Насовіча, і неяк не верыцца, што гэта змог зрабіць адзін чалавек. 16 гадоў тытанічнай працы спатрэбілася для былога настаўніка, каб скласці «Словарь белорусского наречия», які выйшаў сто год назад.

Слоўнік Насовіча быў першым вялікім тлумачальна-перакладным (беларуска-рускім) слоўнікам. Пабудаваны на строга навуковых прынцыпах і ў адпаведнасці з тагачасным узроўнем лек-

Гродзенскай, Магілёўскай, Мінскай губернях, і кожная такая паездка давала Насовічу багаты матэрыял і ў галіне этнаграфіі. У 1874 годзе ён выдаў «Сборник белорусских пословиц» і «Белорусские песни».

Паездкі па Беларусі дазвалялі І. Насовічу рабіць шматлікія параўнанні ў разуменні адных і тых жа слоў у розных мясцовасцях, давалі яму багаты матэрыял для пэўных вывадаў.

Вялікае месца ў слоўніку адведзена і словам, узятым з раней апублікаваных твораў вуснай народнай творчасці, са старажытных пом-

ваць каштоўнасць слоўніка нельга. У дадатак да адноснай паўнаты лексікі І. Насовіч наблізіў тлумачэнне асноўных слоў, значэнняў і адценняў да жывой гутарковай мовы. А гэта мае выключна важнае значэнне для сінтаксісу і фразеалогіі беларускай мовы.

На слоўніку якасна адбіўся ўплыў фалькларыстыкі. Аўтар амаль кожнаму слову дае сваю характарыстыку, указвае на асаблівасці вымаўлення, на паходжанне (этымалогію) і крыніцы слоў, на сферу ўжывання, мастацкія асаблівасці, вызначае ў некаторых граматычных катэгорыях і формы

У школе юных фізікаў БДУ часта выступаюць вядомыя вучоныя рэспублікі, вопытныя выкладчыкі універсітэта. НА ЗДЫМКУ: лекцыю школьнікам чытае кандыдат фізіка-матэматычных навук дацэнт М. П. Халмановіч. Фота Г. Марозова.

